
EU's demokratiske og humanistiske værdigrundlag og rolle i verden

---

Valgprogram til Europa-Parlamentsvalget 2019. Vedtaget af Radikale Venstres hovedbestyrelsen den 26. maj 2018.

EU's demokratiske og humanistiske værdigrundlag og rolle i verden

Et demokrati skal have en geografisk størrelse og beslutningsmæssig styrke, så det kan løse de problemer, som dets borgere ønsker løst. Den Europæiske Union er verdens mest demokratiske forpligtende internationale samarbejde, der kan tage kampen op mod de store udfordringer som klimaforandringer, fattigdom og undertrykkelse. Det skaber fællesskab og muligheder for forskning, arbejde og kultur på tværs af grænser. Det fremmer solidaritet, demokratiske rettigheder og åben verdenshandel. Det fundament ønsker Radikale Venstre fortsat at værne om og bygge på.

Det moderne Europa bygger på et retsstatsprincip og er baseret på, at alle mennesker fødes frie og lige i værdighed og rettigheder. Mennesket – nu og i fremtiden – er i det moderne Europa sat før systemet og ideologier. Radikale Venstre ser Den Europæiske Union som garanten for disse værdier, herunder demokratisk regeringsførelse, respekt for menneskerettigheder og beskyttelse af minoriteter. Radikale Venstre ønsker en stærkere beskyttelse af disse rettigheder, der desværre trædes under fode af politiske aktører både inden for og uden for EU. Det er uacceptabelt, når medlemsstater undlader at respektere kravene for EU-medlemskab, når de er blevet medlemmer, og der bør derfor indføres yderligere sanktionsmuligheder, bl.a. gennem betingelser på EU's strukturfonde.

Mange europæiske borgere oplever, at samtidig med, at grænsernes betydning er blevet mindre, er muligheden for indflydelse på egen fremtid blevet svækket, bl.a. fordi afstanden til beslutningstagerne er blevet større. Den Europæiske Union skal bygge på et stærkt civilsamfund og stærke politiske institutioner, der sikrer medejerskab til beslutningerne. Borgerinitiativet er et værktøj i denne sammenhæng.

Den Europæiske Union er skabt af nationalstaterne, og disse har fortsat en vigtig rolle i det europæiske samarbejde. Nærhedsprincippet og de nationale og regionale forskelligheder skal respekteres. Det europæiske samarbejde skal fortsat bygge på, at beslutninger skal træffes så tæt på borgerne som muligt. Men EU og de europæiske nationalstater skal også tage europæerne alvorligt som europæere og ikke blot som nationale statsborgere.

Det europæiske kulturliv har en ældre historie end mange af nationalstaterne, men det europæiske kulturliv kræver en aktiv indsats og prioritering for fortsat at blive udviklet i en moderne verden, hvor kommerciel populærkultur dominerer. Den kulturelle forskellighed er vigtig, da det kun er i lyset af andres kultur, at vi bliver bevidste om vor egen og udvikler os. Denne europæiske kulturrigdom er et særkende, vi skal værne om.

I EU-traktaten og i det europæiske charter har vi forpligtiget os til at beskytte Europas børn. Børnene bør fremover sættes på dagsordenen i det europæiske fællesskab.

Verdenssamfundet oplever fortsat kolde såvel som varme krige, og i en åben verden vil vi arve hinandens ulykker. Et frit demokrati er bedst tjent med at arbejde fokuseret for at sikre menneskerettighederne og frihed for borgere i hele verden.

EU er i dag verdens ledende værdibaserede udenrigs- og sikkerhedspolitiske aktør. Den europæiske union skal gå forrest og løfte de internationale forpligtelser med klare strategier. Menneskerettigheder, de 17 FN-verdensmål, Paris-klimaaf-talen og folkeretten skal være retningsgivende. For Radikale Venstre er det centralt, at EU og medlemslandene ser alle udenrigspolitiske instrumenter i sammenhæng, eksempelvis:

- En udviklingsbistand i tråd med FN's anbefalinger
- En aktiv politisk støtte til områder som demokratiopbygning, opbygning af civilsamfund og udvikling af klimapolitik globalt
- En villighed til at bidrage til fredsbevarende indsatser, hvor humanitære forhold tilsiger det
- Geografisk udbredelse af en ikke-diskriminerende handelspolitik med fokus på samlet velfærd hos alle handelsdeltagere, hvor handel bruges aktivt til at skabe dybe, langvarige relationer mellem lande og befolkninger
- Aktiv støtte til strukturudvikling i EU's nabolande
- Generel brug af den økonomiske indflydelse, EU har som verdens største økonomiske marked

For at EU kan løfte sin rolle internationalt, kræver det en styrkelse af de sikkerhedspolitiske værktøjer som supplement til Nato. For Radikale Venstre er den højeste prioritet at samarbejde om de særligt omkostningstunge dele af forsvarspolitikken, såsom indkøb, IT og logistik, som en naturlig videreførelse af det igangsatte PESCO samarbejde.

Efterhånden som EU udvikler det sikkerhedspolitiske samarbejde, bliver det mere og mere kritisk, at Danmark kan deltage fuldt ud. Radikale Venstre ønsker derfor forsvarsforbeholdet fjernet ved en ny folkeafstemning.

Samarbejde om flygtninge, migration og grænsekontrol

Afviklingen af de indre grænser har øget behovet for stærke ydre grænser. Humanitære kriser, og aktuelt krigen i Syrien, har domineret verden og Europa de seneste år. Der vil løbende være kriser, som de europæiske

lande ikke må lukke øjnene for, og hvor reaktioner må koordineres på europæisk plan og udføres nationalt i solidaritet mellem lande og mennesker.

Over de seneste mange år har EU og medlemslandene forsøgt at reducere flygtninge- og migrantpresset på EU's ydre grænser. Bortset fra Tyrkiet-aftalen, som i sig selv har haft problematiske konsekvenser, er det kun i meget begrænset omfang lykkedes, dels pga. ulykkelige forhold i en række af de lande, hvor flygtningestrømmene starter, dels fordi EU og medlemslandene ikke har evnet at finde en samarbejdsmodel i forhold til lande med stor flygtninge gennemstrømning, som gør et samarbejde interessant for dem.

Radikale Venstre er positiv over for, at EU arbejder videre på at etablere balancerede samarbejdsmodeller, således at menneskesmugling mindskes, forudsat at det sker inden for rammerne af FN's flygtningekonvention og i øvrigt på etisk forsvarlige vilkår. Radikale Venstre finder, at elementerne i et sådant arbejde bør være:

- At det aldrig bliver en undskyldning for at EU-landene, herunder Danmark, ikke selv tager en fair andel af flygtninge i en given krise.
- At EU får etableret en fordelingsmekanisme mellem medlemslandene, eller som nødløsning en økonomisk fordelingsmekanisme som gør, at det aldrig kan betale sig at smyge sig uden om ansvar. Også på dette område er der brug for solidaritet mellem nord og syd i EU.
- At der i alle sammenhænge sikres overholdelse af menneskerettigheder og flygtningekonvention, og at samarbejdslande både i forhold til evt. modtagelejre og i forhold til tilbagesendelse generelt tilskyndes til at arbejde med et humanistisk udgangspunkt i forhold til flygtninge – der er tale om mennesker i svære omstændigheder, også i de tilfælde hvor de ikke har ret til asyl. I denne sammenhæng giver den eksisterende aftale med Tyrkiet anledning til en række bekymringer.
- At der i øvrigt skabes en balanceret model i forhold til samarbejdslande omfattende markedsadgang, investeringer og generel udviklingsstøtte ud over den snævre støtte til evt. modtagefaciliteter.
- At FN udøver tilsyn med samarbejdet og overordnet kan vurdere, om samarbejdet bidrager til forbedring af situationen for flygtninge.

Ud over det eksterne arbejde er der fortsat behov for at styrke kontrollen med EU's eksterne grænser.

Radikale Venstre ønsker åbne grænser mellem EU-landene. Person- og varekontrol gennemføres bedre gennem målrettet baglandskontrol frem for generel grænsekontrol. Radikale Venstre ønsker derfor, at de forskel-

lige politiske niveauer tildeler velovervejede bevillinger til de forskellige kontrolmyndigheder (politi, toldmyndigheder etc.) og derefter overlader det til myndighedernes ledelser at prioritere ressourceindsatsen efter bedst mulig effekt.

For at fungere bedst muligt vil dette også kræve, at det retslige forbehold afskaffes, således at Danmark kan deltage fuldt og helt i det politimæssige arbejde og andet retsligt samarbejde, både på EU-plan og direkte med nabolande.

Klima og miljø som særskilt EU-fokusområde

Langt hovedparten af de klima- og miljøpolitiske problemstillinger er grænseoverskridende og nemmere at gøre noget ved, hvis de tilgås på EU-niveau snarere end på nationalt niveau. Samtidig er praktisk planlægning af indsatser stadig hovedsageligt et nationalt anliggende.

Radikale Venstre ønsker, at EU etablerer en målrettet politik for alle former for klimabelastning, også for de områder hvor det vil kræve direkte adfærdsændring for den enkelte forbruger og den enkelte virksomhed. Der findes ingen magelig vej til klimaneutralitet.

På klimaområdet ønsker Radikale Venstre derfor, at alle medlemslande udvikler planer for at nå til klimaneutralitet. Det skal ske langt hurtigere end tilfældet er i dag og i overensstemmelse med Paris-aftalen. Således kan der etableres en konsolideret ambitiøs EU plan for vejen til fuld klimaneutralitet, som løbende vedligeholdes. Med afsæt i en sådan plan kan EU løbende fastlægge rammelovgivning, der sikrer nødvendig fremdrift.

- Den nuværende **økonomiske regulering** baseret på kvoter skal ændres, således at alle betydende deltagere i markedsøkonomien påvirkes økonomisk af de beslutninger, de træffer i forhold til klimapåvirkning. Der bør arbejdes for at kvoter ændres til en reel afgift på udledning af drivhusgasser, så der altid er incitament til at udlede mindre og ikke blot holde sig under en kvote.
- Ambitionerne for reduktionen af klimabelastning skal hæves videre end Kommissionens Energiunionsforslag, og ambitionerne skal udbredes fra det tidligere for snævre fokus på elektricitet til at dække al energiproduktion og forbrug, inkl. områderne med for lidt fremdrift indtil nu såsom opvarmning, procesenergi i industrien, transport og landbrug.
- **Landbruget** står for en stor del af udslippet af drivhusgasser og har indtil videre kun leveret ubetydelige fremskridt. Landbrugserhvervet skal øge fokus på klimaoptimale løsninger, og på sigt bør klimabelastning ved de enkelte fødevarer afspejles i fødevarens pris. Radikale

Venstre anerkender, at landbruget i EU ikke på kort sigt kan bære den fulde omkostning ved at gøre erhvervet klimaneutralt, men brugen af adfærdsmæssig økonomisk regulering på EU-niveau må i gang.

- På **transportområdet** finder Radikale Venstre, at faste datoer for udfasning af klimabelastende løsninger bør være en del af en fremadrettet regulering, eksempelvis et stop for salg af dieslbiler i 2025. Faste udfasningsdatoer vil fremme teknologiudvikling af alternative løsninger ved investeringer i en bred vifte af klimaoptimerede løsninger som bedre batteriteknologi samt brint- og biogasløsninger. Desuden mangler EU stadig at få togtransport på tværs af landegrænser til at klare en tilstrækkelig andel af den samlede transportaktivitet, blandt andet gennem bedre deling af digitale køreplaner på tværs af grænserne, og der bør indføres afgifter på flyrejser.
- **Opgørelse af klimabelastning** på EU-niveau bør omhandle totalbelastning, ikke kun summen af de eksisterende snævert opgjorte landeopgørelser, som ikke omfatter klimatung import og transport.

Samme tilgang som for klima skal også gælde for det **øvrige ressourceforbrug**. Et samlet marked for genbrug vil give de bedst mulige rammer for at opnå en høj grad af genanvendelse, også af specialiserede ressourcer. Cirkulær økonomi skal være en underliggende tankegang under al regulering af ressourceforbrug. Omkostningerne ved genanvendelse og bortskaffelse skal være en integreret del af al prissætning, således at princippet om, at forurener betaler, efterleves.

Ligeledes er der brug for et vedholdende fokus på de **miljøforhold**, der er knyttet til varehandel. Der er stadig masser at gøre i forhold til regulering af kemikalier, tilsætningsstoffer, udledning af næringssalte, m.m.

Inden for klima- og miljøområdet er der en lang række delområder, hvor EU kan tage en international førerposition, således at man, ud over de direkte gevinster ved bedre miljø, også kan få erhvervsmæssige fordele. Dette gælder også specifikt for Danmark. Værdien for vores samfund af at være leverandør af klima- og miljøprogressive løsninger på en bred vifte af områder er enorm.

EU's udvikling fra marked til fællesskab

EU er startet som et økonomisk marked, hvor alle landene kunne se deres interesse i samhandel og senere også åbenhed for arbejdskraft. Helt naturligt er fokus over tid skiftet til reguleringen af markedet i EU, hvilket afspejler de politiske prioriteter, der findes i alle medlemslandene. Radikale Venstre finder dét skifte helt naturligt og støtter klart, at EU nu også fokuserer på emner som klima og miljø, retfærdig beskatning, lønmodtagerrettigheder og håndtering af grænseoverskridende kriminalitet.

Skiftet i fokus er ikke udtryk for, at EU's indre marked er perfekt. Radikale Venstre finder, at vi stadig bør prioritere udviklingen af selve markedet, f.eks. på serviceområdet og særligt komplekse markedsområder som energi, finans, IT og transport, samt konkurrenceregulering.

Som eksempler på nødvendige udviklingstiltag for markedet finder Radikale Venstre det relevant at prioritere:

- På **energiområdet** kræver et velfungerende marked både stram regulering af markedsledende aktører og massive infrastrukturinvesteringer til både el- og gasforbindelser inden for EU samt anlæg til at sikre energiimport, således at EU ikke bliver afhængig af bestemte eksterne parter. EU må støtte sådan infrastruktur via budgettet og tilskynde landene til at sikre de nødvendige investeringer. Der må være plads til åben kritik af lande, hvis investeringstakt er for lav til, at målene på EU-niveau kan nås.
- På **det finansielle område** viste finanskrisen behov for fælles regler (bankunion) for især bankkonkurser for at sikre, at banker tør bevæge sig ud over deres nationale marked – og for at tilsynsmyndighederne reelt tør lade dem gøre det – til gavn for Europas forbrugere. Dette kræver i en overgangsperiode økonomisk solidaritet mellem medlemslandene, men er en naturligt tilhørende del af det indre marked.
- På **IT-området** har reglerne for persondatabeskyttelse været et vigtigt skridt, og EU er i dag den centrale globale regulerende myndighed. Denne rolle skal udvikles videre. EU er området, hvor grænseoverskridende IT-tjenester kan reguleres, og forbrugernes rettigheder til fx privatliv kan sikres. Samtidig kalder både udfordringerne og mulighederne i nye teknologier som fx såkaldt kunstig intelligens på fælles EU-retningslinjer og på sigt regulering. Der er også behov for at udvikle det indre marked på IT-området, så der ikke opstilles nationale barrierer og grænser for, at IT-tjenester og data kan være en del af det indre marked.
- **Konkurrencereguleringen** må løbende udvikles, så reglerne kan håndtere nye typer af dominerende markedsposition, som fx Google, Facebook, Apple etc. har opnået meget hurtigt.

Radikale Venstre støtter, at det indre marked løbende videreudvikles i takt med de udfordringer, der altid vil være for et marked, bl.a. som følge af strukturudviklingen i økonomien, og med afsæt i den praktiske erfaring med gældende regler.

- Reguleringen af **lønmodtagerrettigheder** har fået fornyet fokus i takt med stigningen i antallet af arbejdstagere, der krydser landegrænser til det sted, hvor der er mest brug for deres arbejdskraft, og dermed styrker produktiviteten i det samlede EU.

Radikale Venstre finder, at det er tid til, at Danmark anerkender, at juridisk gennemarbejdede mindsteregler på EU-niveau godt kan sameksistere med den danske arbejdsmarkedsmodel, og at sådanne mindsteregler vil være nyttige i forhold til at reducere konkurrenceskævheder på områder som transport.

EU-mindsteregler vil både modvirke social dumping og give lande, der pt. har lavere standarder, hjælp til over tid at gennemgå samme udvikling, som Danmark har været igennem med gradvist stigende standarder over de seneste mange årtier.

- **Anerkendelse af uddannelser og kvalifikationer** og tilgang til uddannelse i andre EU-lande er ligeledes en del af at sikre muligheden for et godt internationalt arbejdsliv. I en tid, hvor strukturændringer på arbejdsmarkedet og demografi vil gøre det udfordrende at finde arbejdskraft med særlige kvalifikationer, finder Radikale Venstre, at en åben uddannelsessektor på tværs af EU er en afgørende del af løsningen. Det er samtidig centralt i forhold til at sikre større kulturel forståelse på tværs af landene.
- Retfærdig **beskatning** har fået stigende fokus i takt med øget international servicehandel. Radikale Venstre ser EU som den eneste aktør, der reelt har styrken til at lovgive om sikring af et rimeligt niveau af skattebetaling fra internationale virksomheder, til at bekæmpe skattely og til at sikre en retfærdig fordeling af skattebetalinger, således at lønmodtagere ikke skal være de eneste, der opkræves skatter fra. På dette område er Radikale Venstre tilhænger af øgede beføjelser til EU til at indføre regler og minimumssatser for selskabsskat, for miljøafgifter og for CO₂-skat.

I al regulering af EU-markedet er det vigtigt, at der er plads til lokale eksperimenter. Lokale forsøg med tilhørende velunderbygget erfaringssopsamling bliver i fremtiden en væsentlig del af politikudvikling. Regulering må ikke være så stram, at det forhindrer forsøg.

Økonomisk solidaritet som del af formålet med EU's budget

I et markedsområde som EU er en aktiv politik i retning af økonomisk lighed vigtig for at skabe en balance, når markeds kræfterne trækker den anden vej. Nogen ser solidaritet som belønning af økonomisk uansvarlighed. Radikale Venstre tror på en mellemvej, så EU-lande med stærk økonomi godt kan udvise solidaritet, uden at det giver incitamenter til uansvarlighed i lande med svagere økonomi.

- Et marked har behov for at understøtte kvalitativ vækst til gavn for samfundet på langt sigt. Radikale Venstre vil prioritere de langsigtede vækstfokuserede dele af EU-budgettet højere på bekostning af de øvrige dele af budgettet. Her er **midlerne i budgettet til forskning**

og infrastruktur samt miljøbeskyttelse i EU vigtige i forhold til at skabe vækst i hele EU.

- En stor del af det nuværende EU-budget er udformet efter for generelle principper, som er ineffektive i forhold til at løse lokale problemer. Regionalstøtten er ineffektiv i forhold til at få aktivitet i gang i udkantsområder, som det bedst dokumenteres i Syditalien. Disse dele af **EU-budgettet skal fornyes**, så målsætningen om udvikling af svage områder fastholdes, men i en form **med reduceret spild og større fokus på effekt**.

Opkrævningen af EU's egne indtægter til budgettet skal forenkles og reelt adskilles fra nationale bidrag. Dette bl.a. for at sikre større økonomisk ansvarlighed, men også for at sikre finansiering af fælles opgaver, som har været svære at få tilstrækkeligt finansieret. En bevægelse i retning af flere egne indtægtskilder bør understøttes ved større brug af flertalsafgørelser.

- Den nuværende **landbrugsstøtte** bør afskaffes og erstattes dels af en ramme, inden for hvilken landene selv kan støtte smålandbrug og landbrug i marginale områder, dels en investeringsfond med et entydigt formål om at understøtte landbrugserhvervets deltagelse i den grønne omstilling.
- Radikale Venstre finder, at solidaritet imellem EU's medlemslande kan udmøntes igennem en **fælleseuropæisk investeringsfond**, der etableres med henblik på, at medlemslande, der gennemfører **arbejds-markedsreformer**, kan modtage tilskud. Det kan begrundes med, at sociale arbejdsmarkedsreformer, såsom indførelsen af Flexicurity, forrentes over en længere tidshorizont. De skaber vækst og velstand i det enkelte medlemsland og derigennem i EU som helhed.

Ud over budgettet er også de politiske rammer for euroen vigtige i den sammenhæng. Radikale Venstre finder, at danske Europaparlamentsmedlemmer – trods Danmarks triste manglende euomedlemskab – bør arbejde for, at hensynet til økonomisk solidaritet også indgår, når der udvikles ny politik for euroen.

Radikale Venstre mener, at Danmark bør arbejde hen imod det sidste skridt i møntunionen og – efter en folkeafstemning – træde ind i eurosamarbejdet fuldt og helt.

Radikale Venstre ønsker ikke institutionelle reformer i EU for reformernes skyld; de politiske resultater er vigtigere end de formelle rammer. Modsat vil der være områder, hvor reform af rammerne er vigtige for de praktiske resultater.

Det er vigtigt også at sikre demokratisk legitimitet. Øget åbenhed om beslutningsprocesserne er væsentlig for denne legitimitet.

Med en stærk ramme for beslutninger, både om samarbejde mellem EU-landene og om eksterne relationer, kan EU indfri sit potentiale. Vi lever i en brydningstid i øjeblikket. Nogle tendenser gør verden mindre og skaber momentum bag internationalt samarbejde. Andre tendenser bærer i retning af større frustration og understøtter bevægelse i retning af isolationistisk politik. EU er den enhed, der gør størst forskel i det billede, og der er masser af positive erfaringer fra internationalt samarbejde at bygge videre på.